

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

Delegatura w Lublinie
20-079 Lublin, ul. Dolna 3-go Maja 5
Tel. (0-81) 532-35-31, 532-54-48,
Fax (0-81) 532-08-26
E-mail: lublin@uokik.gov.pl

LUBLIN, dn. 23 lutego 2007 r.

RLU-61-76/06/JS

DECYZJA Nr RLU- 9 /2007

Na podstawie art. 23c ust. 1 w związku z art. 23a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2005r. Nr 244, poz. 2080 ze zm: Dz. U. z 2006 Nr 157, poz. 1119, Nr 170, poz. 1217 i Nr 249, poz. 1834) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 ze zm. Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przeciwko „Eureka”.

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, działanie „Eureka” polegające na stosowaniu we wzorcu Umowy zapisów o treści „Zgodnie z Art. 7 ust. 3 pkt. 2 Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty Szkoła nie może, także na wniosek słuchacza, skrócić cyklu kształcenia. W związku z powyższym nie korzystanie z prawa, o którym mowa w § 6.2 lub wypowiedzenie umowy nie powodują zwolnienia z obowiązku, o którym mowa w § 7.1” (§ 7.1. Płatnik wskazany w podaniu, o którym mowa w § 4.1 zobowiązuje się do zapłacenia za cykl kształcenia kwoty 1960 zł.”) oraz w Statucie „Eureka” zapisu o treści „ Słuchaczom nie przysługuje zwrot uiszczonych opłat w przypadku rezygnacji z nauki, w szczególności z przyczyn określonych w Art. 14 ust. 1 Statutu” stanowiących klauzule, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479⁴⁵ KPC

i nakazuje się zaniechanie ich stosowania

Uzasadnienie

W dniu 29.09.2006r. w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej organem antymonopolowym), z urzędu wszczęte zostało postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy „Eureka” prowadzące działalność gospodarczą jako „Eureka” (zwane dalej Eureka) w kontaktach z konsumentami stosuje postanowienia noszące znamiona niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w kodeksie cywilnym.

W związku z ustaleniami dokonany w trakcie w/w postępowania wyjaśniającego oraz na podstawie analizy uzyskanych dokumentów, w dniu 18 grudnia 2006r. wszczęte zostało postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w związku z podejrzeniem stosowania przez „Eureka”(zwane dalej Eureka), praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 23a ust. 1 i 2 powołanej na wstępie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez:

stosowanie - postanowień, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego:

- w § 9 Umowy zapisów o treści **„Zgodnie z Art. 7 ust. 3 pkt. 2 Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty Szkoła nie może, także na wniosek słuchacza, skrócić cyklu kształcenia. W związku z powyższym nie korzystanie z prawa, o którym mowa w § 6.2 lub wypowiedzenie umowy nie powodują zwolnienia z obowiązku, o którym mowa w § 7.1”,** (§ 7.1. Płatnik wskazany w podaniu, o którym mowa w § 4.1 zobowiązuje się do zapłacenia za cykl kształcenia kwoty 1960 zł.”)

- w Art. 13 ust. 6 Statutu Prywatnego Policealnego studium Zawodowego „Eureka” zapisu o treści **„Słuchaczom nie przysługuje zwrot uiszczonych opłat w przypadku rezygnacji z nauki, w szczególności z przyczyn określonych w Art. 14 ust. 1 Statutu”**.

Eureka nie ustosunkowała się do zarzutu przedstawionego we wszczęciu postępowania (postanowienie 252/06).

Organ antymonopolowy ustalił, co następuje:

„Eureka” prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS: 0000241533.

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej stosuje Statut oraz zawiera umowy ze słuchaczami, określające prawa i obowiązki szkoły oraz słuchacza.

Z usług tego przedsiębiorcy korzystają osoby fizyczne-konsumenci, którzy decydują się na naukę języka obcego na warunkach zaproponowanych przez „Eureka”.

W stosunku do wszystkich tych osób stosowane są zapisy Statutu, który w **Art.13 ust. 6 stanowi, „Słuchaczom nie przysługuje zwrot uiszczonych opłat w przypadku rezygnacji z nauki, w szczególności z przyczyn określonych w Art. 14 ust. 1 Statutu”**, i postanowienia umowy w § 9 **„Zgodnie z Art. 7 ust.**

3 pkt. 2 Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty Szkoła nie może, także na wniosek słuchacza, skrócić cyklu kształcenia. W związku z powyższym nie korzystanie z prawa, o którym mowa w § 6.2 lub wypowiedzenie umowy nie powodują zwolnienia z obowiązku, o którym mowa w § 7.1”, (§ 7.1. Płatnik wskazany w podaniu, o którym mowa w § 4.1 zobowiązuje się do zapłacenia za cykl kształcenia kwoty 1960..”).

W trakcie postępowania Prezes Urzędu ustalił, że w rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone wpisane są następujące klauzule:

- pod nr 804: *„W przypadku rezygnacji ze studiów w Wyższej Szkole Wychowania Fizycznego i Turystyki w Sopotcie lub w przypadku skreślenia z listy studentów z przyczyn regulaminowych wpłacone czesne, za dany semestr i wszystkie poprzednie nie podlegają zwrotowi”*;
- pod nr 625: *„W przypadku rezygnacji w trakcie semestru, wpłacone w całości czesne za cały semestr nie podlega zwrotowi”*;
- pod nr 833 *„Czesne nie podlega zwrotowi, jeżeli student w trakcie semestru przerwał studia”*.

Organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów, jako zbiorowości, gdyż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów chroni interesy nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zidentyfikować, jest to zjawisko o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. Z takim przypadkiem mamy do czynienia w niniejszym postępowaniu administracyjnym. Działania „Eureka” dotyczą z góry nieokreślonej liczby konsumentów poprzez skierowanie do nich oferty usługowej w postaci nauki języka obcego. W tym celu przedsiębiorca posługuje się przygotowanym przez siebie – Statutem oraz Umową, które wiążą strony - przedsiębiorcę i konsumenta poprzez zawarcie umowy na naukę po uiszczeniu przez tego ostatniego kosztu tej nauki. Statut oraz umowa określa wzajemne prawa i obowiązki stron w trakcie nauczania.

Z oferty tej skorzystali już konsumenci decydując się na naukę w tej szkole, ale z usług tych w każdej chwili mogą skorzystać także inni konsumenci. W związku z tym krąg osób, który został już dotknięty stosowaną praktyką i który taką praktyką może zostać dotknięty jest nieograniczony, nie możliwy z góry do określenia, a tym samym spełnia warunki zbiorowego interesu konsumentów. Należy zatem uznać, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem zbiorowych interesów konsumentów.

Zgodnie z treścią art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy i na mocy art. 23a ustawy, zbiorowe interesy konsumentów podlegają ochronie przed bezprawnymi działaniami przedsiębiorcy. Przepisy art. 23a – 23d nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Działania te mogą okazać się bezprawne w razie ustalenia, że doszło do

naruszenia przepisów innych ustaw, a także zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów. W Małej Encyklopedii Prawa bezprawność została zdefiniowana jako niezgodność z jakimkolwiek obowiązującym przepisem prawa (Mała Encyklopedia Prawa, PWN, Warszawa 1980, s. 46 i 47). Chodzi więc o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym jako całością. Istotnym jest również fakt, iż bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, niezależnym od wystąpienia szkody, czy od zamiaru podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych.

Zgodnie z art. 23a ust. 2 ustawy antymonopolowej, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień

wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszenie obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Kontroli abstrakcyjnej wzorca jako takiego (art. 479³⁶ – 479⁴⁵ K.p.c.) dokonuje się niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w w/w rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych i Regulaminach.

Sąd dokonując oceny postanowienia umownego ocenia określony zapis, i w momencie jego wpisania do rejestru klauzula przestaje być postanowieniem konkretnego wzorca umownego, a staje się samodzielnie funkcjonującą zasadą, która została zakwestionowana. Ze względu na rozszerzoną skuteczność klauzul (art. 479⁴³ K.p.c), spełniają one funkcję podobną do przepisów prawa. Tak więc, dokonując oceny treści postanowień umownych wykorzystywanych przez przedsiębiorców we wzorcach umownych oraz regulaminach, należy

wykorzystywać reguły interpretacji wykształcone w nauce prawa i praktyce orzeczniczej (wykładnia językowa, systemowa, funkcjonalna i inna). Stąd też, niedozwolone będą takie postanowienia umów, które mieszczą się w „hipotezie” klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej. Nie budzi wątpliwości Prezesa Urzędu, iż zapisy o braku zwrotu wniesionych opłat stanowią poważne naruszenie zasad współżycia społecznego.

„Eureka” stosuje - postanowienia, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego:

- w § 9 Umowy o treści „**Zgodnie z Art. 7 ust. 3 pkt. 2 Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty Szkoła nie może, także na wniosek słuchacza, skrócić cyklu kształcenia. W związku z powyższym nie korzystanie z prawa, o którym mowa w § 6.2 lub wypowiedzenie umowy nie powodują zwolnienia z obowiązku, o którym mowa w § 7.1**”, (§ 7.1. Płatnik wskazany w podaniu, o którym mowa w § 4.1 zobowiązuje się do zapłacenia za cykl kształcenia kwoty 1960 zł”)

- w Art. 13 ust. 6 Statutu „Eureka” o treści „Słuchaczom nie przysługuje zwrot uiszczonych opłat w przypadku rezygnacji z nauki, w szczególności z przyczyn określonych w Art. 14 ust. 1 Statutu”.

Wobec treści ww. postanowień należy uznać, że konsument, który uiścił opłatę w formie jednorazowej wpłaty, a w trakcie roku został skreślony z listy lub też rozwiązał umowę, nie uzyska zwrotu tej części opłaty, która odpowiada okresowi nauki po skreśleniu z listy lub rozwiązaniu umowy, a więc okresowi w którym nie korzysta już z usług świadczonych przez Eurekę.

Postanowienie takie uznane już zostało kilkakrotnie przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone, który stwierdził, że zgodnie z art. 385³ pkt 13 k.c. niedozwolonym postanowieniem umownym jest postanowienie, które przewiduje utratę prawa żądania zwrotu świadczenia konsumenta spełnionego wcześniej niż świadczenie kontrahenta, gdy strony wypowiedają, rozwiązują lub odstępują od umowy.

Prezes Urzędu uznał, że zapis z § 9 Umowy i Art. 13 ust. 6 Statutu jest tożsamy z następującymi zapisami umieszczonymi już w Rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone:

- klauzula wpisana do Rejestru w dniu 3.08.2006 r. pod nr 804: „*W przypadku rezygnacji ze studiów w Wyższej Szkole Wychowania Fizycznego i Turystyki w Sopocie lub w przypadku skreślenia z listy studentów z przyczyn regulaminowych wpłacone chesne, za dany semestr i wszystkie poprzednie nie podlegają zwrotowi*”;

- klauzula wpisana do Rejestru w dniu 3.04.2006 r. pod nr 625: „*W przypadku rezygnacji w trakcie semestru, wpłacone w całości czesne za cały semestr nie podlega zwrotowi*”;
- klauzula wpisana do Rejestru w dniu 25.08.2006 r. pod nr 833: „*Czesne nie podlega zwrotowi, jeżeli student w trakcie semestru przerwał studia*”.

Prezes Urzędu uznał ww. postanowienia za godzące w interesy konsumentów gdyż wypełniają dyspozycje określone w art. 385³ pkt 2, 12 i 13 k.c, a odmowa zwrotu uiszczonej zapłaty jest nieuzasadniona w świetle powołanych przepisów i sprzeczna z dobrymi obyczajami.

Również wyłączenie możliwości zwrotu części opłaty, jeżeli słuchacz - konsument przerywa naukę po rozpoczęciu kursu należy uznać za naruszające interesy konsumentów. Słuchacz musi bowiem uiścić pełne wynagrodzenie za świadczenie, którego nie otrzymał w całości, podczas gdy Szkoła otrzymuje świadczenie pieniężne o wartości przewyższającej wartość jej własnego świadczenia. Bezsportny jest zatem brak ekwiwalentności wzajemnych świadczeń Szkoły i konsumenta, co jednoznacznie dowodzi, iż takie uregulowanie wzajemnych obowiązków przez Szkołę – korzystającą z przewagi kontraktowej – jest sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Takie działanie narusza interesy konsumentów i jest niewątpliwie sprzeczne z dobrymi obyczajami, co oznacza, iż przedmiotowe postanowienie wypełnia także dyspozycję art. 385¹§ 1 k.c.

Podobne postanowienie zostało uznane za niedozwolone wyrokiem z 24 maja 2006 r. Sygn. Akt XVII AmC 87/05 Sądu Okręgowego w Warszawie-Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko The Stairway School of English Sp. z o.o. w Krakowie.

Postanowienie to zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 8 sierpnia 2006r. w pkt 815.

Sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

„W przypadku rezygnacji przez słuchacza z uczestnictwa w kursie po podpisaniu niniejszej umowy szkoła nie zwraca uiszczonej opłaty za kurs”.

Powyższe stanowisko znajduje dodatkowo potwierdzenie w wyrokach SOKiK z dnia 4.08.2004r. (XVII Amc 46/03), 12.01.2005r. (XVII Amc 13/04) i 16.12.2004r. (XVII Amc 19/04).

Prezes Urzędu przyjął, iż w/w postanowienia różnią się tylko podmiotowo, a wszelkie inne różnice nie mają wpływu na sposób zachowania przedsiębiorcy. W/w zapisy Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone w powołanych wyrokach, gdyż jako postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, kształtowały jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Przedsiębiorca nie ustosunkował się do stawianych zarzutów jak również do dnia wydania decyzji nie dokonał zmiany zapisów postanowień stosowanych w umowach i Statucie.

Zgodnie z art. 23c ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazuje zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca nie zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 23a.

Biorąc pod uwagę powyższe, organ antymonopolowy nakazał zaprzestanie stosowania praktyki, o której mowa w art. 23a ustawy antymonopolowej, poprzez usunięcie niedozwolonych postanowień umownych ze Statutu oraz Umowy.

Wobec powyższego orzeka się jak sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy antymonopolowej w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Lublinie.

Otrzymuje:

„Eureka”

**Z up. Prezesa Urzędu
Ewa Wiszniowska
Dyrektor Delegatury
w Lublinie**